

ПАМ'ЯТІ ОЛЬГИ МИКОЛАЇВНИ БАЛАКІРЕВОЇ

Є втрати воєнні, а є людські у воєнний час. 8 квітня 2022 р. соціологічну спільноту спіткала велика й непоправна втрата – після важкої хвороби, на 66 році життя відійшла у вічність кандидат соціологічних наук, завідувач відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”, голова правління ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”, голова правління ГО “Центр “Соціальний моніторинг” та головний редактор наукового журналу “Український соціум” Ольга Миколаївна Балакірева – людина, яка задавала тон у новітніх і затребуваних нині часом соціологічних дослідженнях, – в академічному та громадському осередках, Україні й зарубіжжі.

Ольга Миколаївна народилася 4 червня 1956 р. у с. Великий Луг Іркутської обл. (Росія). У 1957 р. вона із сім'єю переїхала до м. Харкова, де у 1973 р. закінчила загальноосвітню середню школу № 65, а з 1973 р. по 1978 р. була студенткою механіко-математичного факультету Харківського державного університету, який закінчила за фахом “математик, викладач математики”. Із серпня 1978 р. по січень 1979 р. О.М. Балакірева працювала вчителем математики у СШ № 127. Вже тоді повною мірою почав реалізовуватись її талант організатора та мудрого радника, що викликав глибоку повагу в однодумців. Своєю наполегливістю та сміливістю Ольга Миколаївна досягла нових злетів. Так, у жовтні 1988 р. вона вступила до аспірантури кафедри соціології Інституту молоді (м. Москва), яку закінчила у грудні 1991 р. за спеціальністю: соціальна структура, соціальні інститути та спосіб життя. У цьому ж році О.М. Балакірева проходила стажування за спеціальністю в університеті Суррея (Велика Британія). З вересня 1989 р. по січень 1990 р. Ольга Миколаївна успішно завершила Вищі соціо-

логічні курси при Радянській соціологічній асоціації. У листопаді 1991 р. вона захистила кандидатську дисертацію на звання кандидата соціологічних наук за спеціальністю: 22.00.04 – соціальна структура, соціальний інститут та спосіб життя за темою: “Освітній шлях вікової когорти в індустріальному регіоні”.

Протягом усієї професійної діяльності Ольга Миколаївна зарекомендувала себе як харизматичний лідер, яка вела за собою інших. З грудня 1991 р. О.М. Балакірева працювала в Державному інституті проблем сім’ї та молоді (тоді – УкрНДІ проблем молоді) завідувачем лабораторією соціологічних досліджень, керівником центру соціологічних досліджень, заступником директора. З 1999 р. вона була головою правління ГО “Центр “Соціальний моніторинг” і з 2005 р. – ГО “Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка”.

Ольга Миколаївна не тільки примножила традиції української соціології, але й привнесла свіжий струмінь і творчий підхід у фундаментальні розробки складних соціально-економічних проблем українського суспільства. З 2005 р. вона очолювала відділ моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій ДУ “Інститут економіки та прогнозування НАН України”.

З 2005 р. Ольга Миколаївна була головним редактором, натхненником і постійним автором наукового журналу “Український соціум”. Нині його включено до категорії “Б” Переліку наукових фахових видань України з економічних і соціологічних наук. На сторінках журналу друкуються результати соціологічних і економічних досліджень, моніторингу, оцінки громадської думки та актуальних проблем сьогодення. У 2019 р. О.М. Балакірева також очолила редакцію офіційного наукового та інформаційного видання Соціологічної асоціації України “Український соціологічний журнал”, в якому представлені результати теоретичних та емпіричних досліджень сучасного суспільства відомих українських і зарубіжних учених, молодих науковців. Того ж року Ольга Миколаївна увійшла до складу редколегії наукового журналу “Економіка України”, де публікуються наукові статті з найактуальніших проблем економіки України та зарубіжних країн за основними напрямками економічної науки.

Під керівництвом О.М. Балакіревої загартовувалися молоді кадри, багато з яких вже визначились із життєвим шляхом і самі стали відомими й авторитетними науковцями та громадськими діячами. Нині вони працюють у поважних вітчизняних та міжнародних освітніх і науково-дослідних організаціях.

Ользі Миколаївні була притаманна вимогливість до себе та оточуючих, ефективно стимулювання, вміння зацікавити до взаємодії та співпраці. Широке коло інтересів, аналітичний підхід, тримання руки на пульсі суспільного життя, вміння розставляти пріоритети підтверджено її офіційними званнями та нагородами. Так, у 1999 р. О.М. Балакіревій присвоєно почесне звання “Заслужений діяч науки й техніки України”, а у 2011 р. вона отримала вищу нагороду Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України – Знак “За наукові досягнення”. У 2016 р. Ольгу Миколаївну нагороджено медаллю імені Б. Кістяківського “За видатний внесок у розвиток соціології”, у 2018 р. – міжнародним “Орденем Королеви Анни “Честь Вітчизни” на срібній зірці” за сумлінне служіння Україні та до 1000-ліття народження Анни Ярославни – Князівни Київської, Королеви Франції.

До переліку здобутків Ольги Миколаївни слід додати й те, що вона була членом правління Соціологічної асоціації України (САУ), з 2015 р. входила до складу Міжвідомчої комісії з питань охорони дитинства при Міністерстві соціальної політики України. З 2017 р. Ольга Миколаївна була головою Комісії з професійної етики соціолога САУ.

О.М. Балакірева очолювала проекти в Україні таких міжнародних досліджень, як Світове дослідження цінностей (World Values Survey, WVS), Європейське дослідження цінностей (European Values Study, EVS), “Здоров’я та поведінкові орієнтації учнівської молоді” (HBSC), “Європейське опитування учнівської молоді щодо вживання алкоголю та інших наркотичних речовин – ЕСПАД” (ESPAD), дослідження за програмою “Євробарометру” (2021 р.)

Ольга Миколаївна мала більш ніж 30-річний досвід проведення досліджень щодо актуальних проблем сім’ї, дітей, підлітків та молоді, зокрема дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, що живуть і працюють на вулиці, підлітків – робітників комерційного сексу, підлітків – споживачів ін’єкційних наркотиків, внутрішньо переміщених осіб. Такий багаторічний професійний досвід давав їй можливість бути активним учасником і організатором багатьох заходів у житті вітчизняної та міжнародної соціологічної наукової спільноти, досвідченим фахівцем і визнаним експертом.

Вона мала багатий за кількістю та широтою географії досвід зарубіжних поїздок на наукові заходи: Барселона (Іспанія), Бейрут (Ліван), Варшава (Польща), Відень (Австрія), Віндгук (Намібія), Доха (Катар), Единбург (Шотландія), Женева (Швейцарія), Загреб (Хорватія), Ларнака (Кіпр), Лісабон (Португалія), Лондон (Велика Британія), Москва (Росія), Оагста (США), Сент-Ендрюс (Шотландія), Стокгольм (Швеція), Торонто (Канада) та ін.

О.М. Балакірева регулярно брала участь у робочих зустрічах, конференціях, круглих столах, семінарах, присвячених актуальним соціально-економічним і суспільно-політичним проблемам України, у підготовці проектів законів України, щорічних доповідей Президентові України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні, виступала на провідних українських телеканалах з презентаціями результатів соціологічних опитувань і аналітичних оглядів. Вона опублікувала близько 200 наукових праць.

За що б не бралася Ольга Миколаївна, в усьому відчувалися не тільки справедливість і діловий підхід, але й турботливе ставлення до тих, з ким вона працювала. У ній гармонійно поєднувалися чуйність і вимогливість, енергійність і виваженість, щирість і солідність, краса і мудрість, тендітність і впевненість, любов і повага до людей, вболівання за близьких і колектив, відданість справі. Протягом життя вона знаходила час для широкого кола захоплень і була джерелом натхнення для інших.

Соціолог за покликанням і практичною діяльністю, своєрідна динамо-машина і генератор на власному креативному паливі, Ольга Балакірева встигала скрізь – в академічних дослідженнях і в величезній кількості польових моніторингових дослідженнях на злобу дня, які миттєво ставали бестселерами інформаційних агенцій України.

Людина зі своєю позицією, яка нікому не давала поживати на лаврах і засиджуватися на одному місці...

Її не вистачатиме всім нам, ця втрата непоправна!

Висловлюємо щирі співчуття рідним, близьким, друзям і колегам Ольги Миколаївни, усьому соціологічному співтовариству.

Вічна і світла пам'ять дорогій нашому серцю Ользі Миколаївні Балакіревіч!

*Колективи:
відділу моніторингових досліджень соціально-економічних трансформацій
ДУ "Інститут економіки та прогнозування НАН України",
ГО "Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка",
ГО "Центр "Соціальний моніторинг",
редколегія та редакція наукового журналу "Український соціум"*